بسم الله الرحمن الرحیم

علل گرایش به مطالعه

تالیف:
منیره دهقان بنادکی

انتشارات قانون‌یار

۱۳۹۵

سرشناسه	: دهقان بنادکی، منیره، ۱۳۵۸ –
عنوان و نام پدیدآور	: علل گرایش به مطالعه/تالیف منیره دهقان‌بنادکی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون‌یار، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۸: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۷۷-۳۴-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: مطالعه و فراگیری -- ایران
موضوع	: Study skills -- Iran
موضوع	: کتاب و مواد خواندنی -- ایران
موضوع	: Books and reading -- Iran
رده بندی کنگره	: LB۱۰۴۹/د۹ع۸ ۱۳۹۵
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۳۰۲۸۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۴۶۷۰۶۳

انتشارات قانون یار

علل گرایش به مطالعه

تألیف: منیره دهقان بنادکی

ناشر: قانون یار

ناظرفنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول – ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

شابک: ۳-۳۴-۸۰۷۷-۶۰۰-۹۷۸

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی(چراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

مقدمه ۷

فصل اول ۹

کلیات و تاریخچه موضوع ۹

فصل دوم ۱۵

اهمیت مطالعه و خواندن ۱۵

در دنیای امروز و وضعیت مطالعه در ایران ۱۵

فصل سوم ۳۷

جایگاه آموزش عالی در ایران ۳۷

فصل چهارم ۵۱

بررسی آموزش و پرورش از نگاه جامعه شناسی ۵۱

فصل پنجم ۸۵

تجزیه و تحلیل اطلاعات ۸۵

فصل ششم ۱۳۷

جمع بندی و نتیجه گیری ۱۳۷

منابع ومآخذ ۱۴۷

فهرست منابع و ماخذ ۱۴۹

تقدیم به اسطوره زندگی ام، همسر عزیزم

او که اسوه صبر است و مشکلات مسیر را برایم تسهیل نمود

مقدمه

درطول تاریخ ، رشد علمی، تغییرات بسیاری داشته ودرطی اعصار مختلف نوسان یافته، انسان ازدوران اولیه زندگی خود همیشه در پی کشف حقایق علمی بوده و دست به اختراعات واکتشافات زده است.این رشدعلمی درکشورها متفاوت بوده است در کشورایران اززمان تاسیس دارالفنون ،به عنوان مدرسه ای رسمی در آموزش وپرورش تحولات شگرفی همراه با شکافهایی در سطحی بزرگ رخ داده است . در اختیار نبود ن کتاب کافی دردست مردم این مرزوبوم، متناسب نبودن مطالب با سطح سنی افراد ودرنتیجه بی علاقه شدن آنها به امر مطالعه روندی را پدید آورده است که امروز شاهد آن هستیم.

"چاره ای نداریم جز این که بپذیریم عواملی وجود دارند که مارابه فعالیت وامی دارند واین عوامل نه تنها مارا به فعالیت وادار می کنند بلکه ما را به سوی هدف خاصی سوق می دهند."روان شناسان این عوامل را علاقه و انگیزه می نامند" (گنجی ،۱۳۷۴ :۲۷۳) "می توان انگیزه را به دو گروه عمده تقسیم کرد: الف:انگیزه های فیزیولوژیک یا اولیه؛ یعنی انگیزه هایی که براساس نیازهای زیستی موجود زنده بنا شده اند وجنبه ذاتی دارد.مثل:گرسنگی،تشنگی ونیازهای جنسی

ب:انگیزه های اجتماعی :یعنی انگیزه هایی که هیچ نیاز زیستی رابرطرف نمی کنند بلکه در اثر یادگیری به وجودمی آیند مثل:انگیزه های کسب علم،مقام،مال،انگیزه های پیشرفت" (همان :۲۷۸)

"انگیزه های اجتماعی به طورعمده تحت تاثیر اجتماعی که انسان در آن رشد کرده است قرار دارند وتنها به طورمستقیم،نیازهای زیستی او رابرطرف می کنند.وقتی انگیزه های اجتماعی انسان را به دقت بررسی می کنیم،ریشه های آنرا درتاریخ اجتماعی،درآنچه برای او اتفاق افتاده است می یابیم " (همان :۲۹۴)

"تحقیقات نشان می دهد که هراندازه انگیزه پیشرفت بیشتر باشد موفقیت نیز به همان اندازه بیشتر خواهد بود.علت به وجودآمدن انگیزه پیشرفت این است که جامعه به آن ارج می نهد و خانواده ها نیز برای فرزندانی که به دنبال پیشرفت می روند ارزش بیشتری قائل می شوند.می

توان گفت،که انگیزه پیشرفت از طریق آموزشهای ویژه وسرمشق قرار دادن افراد موفق به وجود می آیند." (گنجی ،۱۳۷۴: ۲۹۵)

بعدازانقلاب با توجه به افزایش جمعیت جوان و شرایط خاص اجتماعی ارزش هایی مبدل به ضدارزش شده است وبرعکس با توجه به اینکه میزان مطالعه ،یکی از مهمترین شاخص های رشد و توسعه است نمی توان به راحتی ازاین مسئله(مطالعه ،کیفیت اطلاعات ،یادگیری وسواددانشجویان) چشم پوشی کرد و دست دانشگاهها را صرفاً در پیشرفت توسعه کمی ونه توسعه کیفی بازگذاشت. با توجه به آمار میزان مطالعه درایران که بسیار اسف بار و ناراحت کننده است این سوال پیش می آید که براستی علل و عوامل آن چیست ؟ شاید کمبود کتابخانه و کتاب و ضعف فرهنگ عمومی علت رکود نشر کتاب و فقر کتابخوانی در ایران است یا برعکس باید گفت که فقر کتابخوانی باعث ضعف فرهنگ عمومی و رکود نشر کتاب است احتمالا درست تر این است که این دو را علت و معلول یکدیگر ندانیم بلکه لازم و ملزوم یکدیگر قلمداد کنیم ؛تا بتوانیم از این دور بسته و باطل خارج شویم .کشور ما در وضعیتی است که بحث از کمیت کتابها و کتابخانه ها در مرحله دوم الویت می باشد الویت اول این است که چرا با وجود تعداد نسبتا محدود کتابها و کتابخانه ها (نسبت به جمعیت کشور) باز هم اقشار تحصیل کرده و با سواد کشور رغبتی به استفاده از کتابهای کتابخانه ها نشان نمی دهند؟ پاسخ به این سوال ودیگر سوالات مستلزم انجام تحقیق و تکمیل پژوهش های پیشین در این رابطه است اینکه تاریخ همیشه دست ما را در جهت ترقی روزافزون بسته است نمی تواند،بهانه ای باشد برای نشستن.

فصل اول

کلیات و تاریخچه موضوع

برای انجام هر پروژه پژوهشی ،لازم است ابتدا اطلاعات لازم و کافی که قبلاً پیرامون موضوع مورد پژوهش ،جمع آوری شده به دست آورد، سپس آن اطلاعات کسب شده را مبنا قرارداده و با استناد به آن اطلاعات جدید را جمع آوری و سپس به تحلیل و استنتاج دست زد که در زمینه پژوهش مورد نظر، این کار انجام شده است.

در بررسی های ا نجام شده در مورد موضوع پژوهش: علل و عوامل گرایش دانشجویان رشته علوم اجتماعی دانشگاه آزاد به مطالعه ، منابعی جهت انجام تحقیق و پژوهش به دست آمد که برخی از آنها شامل موارد زیر می باشد.

«اخوان بهابادی» (۱۳۷۵)، طی پیمایشی، «نقش دبیران و پیشرفت تحصیلی در ایجاد گرایش به مطالعه را در دانش‌آموزان پایه سوم متوسطه دبیرستانهای شهر تهران »را مورد مطالعه قرار داد. نتایج به دست آمده نشان داد :دانش‌آموزان رشته تجربی تمایل بیشتری نسبت به عدم گرایش به مطالعه از خود نشان داده و دو رشته دیگر یعنی، ریاضی و ادبیات تمایل یکسانی در عدم گرایش به مطالعه داشتند. دبیران در ایجاد گرایش به مطالعه در دانش‌آموزان رشته‌های ریاضی فیزیک و ادبیات ،نقش چندانی نداشته‌اند، اما در مورد دانش‌آموزان رشته تجربی ،نقش تعیین‌کننده‌ای را ایفا کرده‌اند، یعنی توانسته‌اند در دانش‌آموزان رشته تجربی که کمترین علاقه را به مطالعه داشتند، گرایش ایجاد کنند. این امر از آن جهت مهم است که نشان می دهد معلمان ،در تأثیرگذاری بر دانش‌آموزان می‌توانند، نقشی بسیار تعیین کننده داشته‌باشند.

–در بررسی «زرسازی» (۱۳۸۳) که تحت عنوان «علل و عوامل عدم گرایش جوانان به مطالعه کتاب در شهر تهران» به شیوه پیمایشی صورت گرفت، نتایج نشان داد گروه سنی ۱۰تا ۲۰ سال که قشر فعال و پویای کشور را تشکیل می‌دهند، بیش از دیگران ،در اوقات فراغت خود به تماشای تلویزیون می‌پردازند و این گروه با۰/۹٪، بیشترین گرایش را به کتابخانه دارند. البته این مقدار بسیار ناچیز و از سویی نگران‌کننده است. به عبارت دیگر، می‌توان گفت فرهنگ شفاهی ،جایگزین فرهنگ دیداری و نوشتاری شده و این خود به کاهش رغبت جامعه به استفاده از کتابخانه‌ها کمک کرده است.

«لهسایی زاده» (۱۳۷۳)«بررسی عوامل اقتصادی – اجتماعی موثربرپیشرفت تحصیلی دانشجویان »را مطالعه کرد .نتایجی که از این تحقیق بدست آمده حاکی از آن است که :عواملی چون سطح سواد والدین ،سطح درآمد والدین ،طبقه بندی اجتماعی ، محل سکونت ،درآمد دانشجویی ، وضعیت اشتغال ، سهمیه قبولی معدل کتبی سال آخر دبیرستان، از عمده ترین عوامل اجتماعی- اقتصادی موثر بر موفقیت تحصیلی است که بین این متغیرها و موفقیت تحصیلی رابطه مثبتی وجود داشته وعمدتا در سطح اطمینان ۹۵ درصد بوده است که این سطح معنی داری از لحاظ آماری قابل استفاده است؛همچنین عواملی چون سن ، جنس ، نوع دانشکده ، مقاطع تحصیلی ،تعداد فرزندان و اندازه خانواده وتربیت با موفقیت تحصیلی ارتباط داشته واز عوامل تاثیر گذار محسوب می شود .

-«رضایی» (۱۳۷۳) در پژوهش«بررسی ارتباط بین علاقه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی»، حجم نمونه وی شامل ۳۴۰ نفر از دانش آموزان شهر تهران بوده است .نتایج پژوهش وی نشان داد که بین علاقه به درس و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، همبستگی مثبتی وجود دارد و نیز جنسیت در علاقه به یک درس یا موضوع خاص ، می تواند تاثیر مهمی داشته باشد .

-«قریشی» (۱۳۸۴) در پژوهشی، به بررسی نگرش دانشجویان دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشکده فردوسی مشهد ،درباره «خواندن به قصد یادگیری»، «خواندن به قصد لذت»، «خواندن به قصد تصمیم‌گیری» و دو اصل «معقول اندیشی» و «کمترین کوشش»، پرداخته است. این مطالعه نشان داد دانشجویان بر «خواندن به قصد یادگیری» بیشتر از «خواندن به قصد تصمیم‌گیری» تأکید دارند. دانشجویان زن بیشتر از دانشجویان مرد بر «خواندن به قصد لذت» تأکید دارند. بین رشته تحصیلی و مقاصد خواندن در دانشجویان تفاوتی معنادار وجود ندارد. اصل کمترین کوشش برای هر نوع خواندنی ، مورد تأکید دانشجویان می‌باشد و معقول‌اندیشی، شکل‌دهندهٔ رفتارهای مطالعاتی در دانشجویان است. "

در مجموع این تحقیقات ، به دنبال آن هستند تا راه حل های موجود را بیابند و آنها را به کار ببندند تا فکری به حال جامعه جوان و البته هدف گم کرده و سردرگم امروز ایران کرد.

نیروی انسانی متخصص هر جامعه ، یکی از ارزشمندترین منابعی است که یک جامعه جهت گام نهادن در مسیر رشد و توسعه در ابعاد مختلف سیاسی،اقتصادی،اجتماعی و فرهنگی بدان نیازمند است و مهمتر از آن به کارگیری صحیح این نیروها ،می تواند روند رو به پیشرفت جامعه را تسریع نماید در غیر این صورت ،پیامدهای منفی ناشی از بکار گیری نابجای این نیروها ،می تواند مسائل بسیاری را برای فرد و جامعه به بار آورد.

"نوعی رابطه متقابل میان مدرک از یکسو و از سوی دیگر منزلت و پرستیژ اجتماعی،حقوق اقتصادی و اجتماعی و وضعیت شغل و ..... موجب شده ،که مدرک ، عاملی مهم و حیاتی در زندگی اجتماعی ما باشد البته اگر این مسئله معطوف به دانایی و توانایی و تجربه بود بسیار هم می توانست خوب باشد اما از آنجا که رابطه چندانی میان مدرک و دانش در ایران ،وجود ندارد می توان ادعا کرد که این چرخه متغییر وابسته و متغییر مستقل، در جامعه ما بسیار معیوب است .

در این قسمت به تعدادی از پژوهشهایی که انجام گرفته است به نقل از کتاب «راه های تشویق به مطالعه تالیف راف سی استیگر» اشاره می شود:

۱-دوگلاس و همکارانش پیشرفت تحصیلی تعداد ۴۷۲۰ نفر از نمونه بررسی خود را در طول دوره دبیرستان در سال ۱۹۶۲ دنبال کردند و دانش آموزان را به چهار گروه که از توان مشابه ولی به طبقات اجتماعی مختلف تعلق داشتند، تقسیم نمودند که تفاوت های معنا داری از حیث پیشرفت تحصیلی ،از این تحقیقات بدست آمد. دوگلاس با مقایسه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان قوی متوجه شد که ۷۷٪از طبقه بالای متوسط ۶۰٪از دانش آموزان طبقه پایین متوسط ۵۳٪ از طبقه بالای کارگر و ۳۷٪از طبقه پایین کارگر با نمرات خوب قبول شدند .

۲- یک طرح استثنایی، با عنوان وفور کتاب در زلاندنو بر روی دانش آموزان اول تا چهارم ابتدایی انجام گرفت . نتایج تحقیق نشان داد که: با افزایش حدود ۳ برابر کتاب های کتابخانه مدرسه با کتاب های خوب و مناسب کودکان ، تعداد دانش آموزان به طور متوسط ۲۵٪ به دریافت و خواندن کتاب از کتابخانه مدرسه افزوده شده بودند". (استیگر،۱۳۷۰: ۹۸)

۳-"نتیجه تحقیقی در مورد ارتباط بین علایق مطالعه ای کودکان ایالات متحده آمریکا با جنسیت و توانایی مطالعه آنان نشان داد که : پسران به مطالعه بیوگرافی ، مطالب علمی ،مطالب اجتماعی و ورزشی علاقه بیشتری نشان می دهند در حالی که دختران ،به مطالعه سرگذشت ها و ماجراها ی داستانهای خیالی طنز و شعر علاقه بیشتری دارند؛ هیچ رابطه ای بین علایق مطالعه ای کودکان و توانایی مطالعه ای آنان وجود نداشت ." (همان: ۱۵۸-۱۵۷)

۴- "در سال ۱۹۷۲ در جمهوری دموکراتیک آلمان ،بررسی درباره استفاده دانش آموزان از کتابخانه به عمل آمد نتایج نشان داد: هرچه کودکان با کتابخانه آشناتر باشند، استفاده بیشتری از آن به عمل می آورند . بررسی نشان داد که مبدل شدن کودک به یک فرد اهل مطالعه ،ریشه در کودکی او دارد و نیز لزوم همکاری تمام دست اندرکاران امر آموزش جوانان ، به منظور تشویق جوانان به استفاده صحیح و اصولی از کتاب و کتابخانه ، مورد تاکید قرار گرفت ." (همان : ۱۷۹-۱۷۸)

بررسی میزان گرایش و علاقه دانشجویان به درس خواندن و مطالعه همواره بخشی از دغدغه های اجتماعی را در برمی گیرد ؛در جامعه ما نیز این امر به خوبی مشخص است چه به هنگام انتخاب رشته مورد نظر خود ،در موقع ورود به دانشگاه و چه در هنگام تحصیل خود ،در رشته های پذیرفته شده و نیز پس از اتمام تحصیل همواره این مشکل وجود داشته که چقدر و به چه میزان ،می توان از تخصص این افراد استفاده کرد.افرادی که اگر با فراهم بودن شرایط لازم ،با آگاهی و از روی علاقه ،به تحصیل بپردازند قطعاً جامعه ای پویا و خودکفا پدید خواهد آمد که در آن خوشبختی و رضایتمندی را می توان در زندگی افراد جستجو کرد.متاسفانه افت تحصیلی در دانشگاهها نگران کننده است با اینکه وزارت علوم،تحقیقات و فناوری از رشد جایگاه علمی دانشگاهها و ارتقای کیفی مراکز آموزش عالی سخن می گوید،چندی پیش سرپرست دفتر مرکزی این وزارتخانه ، از افت تحصیلی در دانشگاهها ابراز نگرانی کرد.مشکلات اجتماعی،فقدان سیستم مناسب تشویقی و تنبیهی،ضعف فنون تدریس و.... از جمله عواملی هستند که بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان و موفقیت آنان تاثیرگذار هستند.

فصل دوم

اهمیت مطالعه و خواندن
در دنیای امروز و وضعیت مطالعه در ایران

"در لغت نامه دهخدا واژه مطالعه (نگرستن به هر چیز برای واقف شدن به آن و تامل،تفکر،اندیشه ، نظر به دقت)و فرهنگستان ایران به جای این،کلمه بررسی را پذیرفته است.هم چنین معنای اندیشه، خواندن نامه ای را بی آواز،مرور کردن کتابی به چشم بی آواز خواندن."(اس بنگ الیزابت و دیگران ،شریفیان احمد ،میرآخورلو علی اصغر ،۱۳۸۲: ۹)بنابراین با کمی تامل می توان دریافت که مطالعه و خواندن فعالیتی پیچیده است،که توامان تفکر و فهم را شامل می شود و دیدگان افراد را به دنیای تازه ای می گشاید و فرصتهای جدیدی را برای آنان فراهم می آورد.

مطالعه جریانی است که در طی آن شخصی، مطلبی را از نوشته یا موضوعی دریافت می کند.

درفرهنگ معین برای مطالعه این تعریف ها آورده شده است۱- "به دقت نگریستن به چیزی برای وقوف به آن۲- خواندن کتاب یانوشته ای وفهمیدن آن،۳- نگاه درچیزی برای وقوف به آن،۴- قرائت نوشته ای برای درک آن "، (فرهنگ معین جلد سوم).."درویکی پدیا نیزآمده که مطالعه خواندن یک فرایند شناختی پیچیده ،بازشناختی نمادها، به منظور ساختاردهی یا کشف معنا است ."

مطالعه نوعی پی‌جویی و جستجو است، جستجو در دنیای کلمات و واژه‌ها و به منظور دستیابی به مضمون و معنای خاص. در این معنا مطالعه ،تنها عبور از فضای نوشتار نیست، بلکه کوششی است جهت‌دار و هدفمند. مطالعه نوعی مرور و عبور است در دنیایی از کلمات و معانی، به قصد پاسخ دادن به سئوال‌هایی که وجود دارند.

"ترسیم دقیق هدف، موجب علاقمندی ما به مطالعه و تحصیل است. هدف ما از مطالعه تابعی است از هدف کلی ما در زندگی، پاسخ به این سئوال، روشن‌کننده آینده ماست. هر چه هدف والاتر باشد، عزم و اراده در یادگیری و هدف رابطه مستقیم وجود دارد.

مطالعه موثر و مفید :

با وجودی که برای موفقیت در مدرسه و دانشگاه مطالعه کردن بسیار مهم است، خیلی از محصلین علاقه ای به اینکار ندارند . آنهایی که علاقه به خواندن و مطالعه دارند معمولا این کار را خوب ا نجام می دهند . از این موضوع می توان نتیجه گرفت که افراد دوست دارند

کارهایی را انجام دهند که آنها را خوب بلدند . (نصرت ،۱۳۷۴: ۱۶)"انگیزه، اصطلاحی است که اغلب مترادف با انگیزش تعریف شده و مورد استفاده قرارمی گیرد،اما اصطلاح انگیزه از انگیزش دقیق تر است. انگیزه پیشرفت یکی از انگیزه های اجتماعی انسان است که به تفاوت انگیزه دانش آموزان و دانشجویان برای پیشرفت در مدرسه یا دانشگاه توجه دارد.انگیزه پیشرفت و موفقیت از جمله عواملی هستند که روان شناسان آنها را جز انگیزه های اکتسابی انسان بر شمرده اند.نظریه انگیزه پیشرفت بر تحقیقات اولیه هوپ(۱۹۳۰)،مک کله لند وسیرز استوار است.تحقیقات مک کله لند نشان داده است که دلیل اصلی پیشرفت زیاد با عدم پیشرفت و موفقیت افراد جامعه به انگیزه پیشرفت آنان وابسته است.عدم موفقیت یا ناکامی و شکست پدیده ای است که اغلب به دلیل فقدان تلاش و علاقه یا انگیزه در انجام دادن فعالیتی معین حاصل می آید. یکی از مهم ترین منابع سرمایه ای در هر جامعه ، نیروی انسانی تحصیل کرده آن جامعه است و دانشگاهها به عنوان مکان های پرورش استعدادهای نسل جوان،در میان جوامع از اهمیت ویژه ای برخوردارند.ارزیابی میزان موفقیت یا عدم موفقیت نسل دانشگاهی که سازندگان فردای هر جامعه ، به حساب می آیند از اهمیت ویژه ای برخوردار است."(باقری ،۱۳۹۱: ۴)

انواع مطالعه :

۱-"مطالعه سرگرمی و تفریحی : در این نوع مطالعه معمولا مطالعه گر برای تامین نیازهای عاطفی و روحی خود و به تناسب شغل و حرفه و تجارب مطالعاتی خویش به خواندنی های خاصی می پردازد که مهمترین گروه مطالعه کنندگان مطالب فکاهی ، سرگرمی ، داستان و مطالب تاریخی را می خوانند. ۲- مطالعه آموزشی یا درسی : افرادی که به این نوع مطالعه می پردازند ضمن اینکه ضمن اینکه علاقه مند به زمینه های دیگر هستند ، بیشتر از قشر دانش آموزان و دانشجو ، یا معلم و دبیر ودانشگاهی هستند که برای تامین اهداف آموزشی ، به خواندنی های لازم می پردازند . این افراد ممکن است در کنار خواندنی های مورد نظر به خواندن مطالب کمک درسی نیز در جهت ارتقای سطح و معلومات خود بپردازند . ۳- مطالعه تحقیقی : مطالعه کنندگان در این زمینه ، افرادی هستند صاحب نظر و محقق و آشنا به انواع

علوم که در امر مطالعه معمولا حرفه ای هستند و برای انجام انواع تحقیقات خود ،میتوانند از کتابخانه های معتبر به آسانی استفاده کنند و مورد احترام جامعه کتابخوان قرار گیرند.

۴-مطالعه کنجکاوانه :افرادی که به این سبک مطالعه علاقه مند هستند افرادی ریزبین و موشکاف بوده و برای تامین اهداف خویش ، معمولا به این صورت مطالعه می کنند در کنار آن به ثبت وضبط ذهنی یا نوشتاری خود می پردازند . ۵- مطالعه تکمیلی : صاحبان این شیوه از مطالعه ، کسانی هستند که صاحب رای و نظرند و برای تکمیل دانسته های خویش به جستجو می پردازند . ۶- مطالعه انتقادی : در این نوع مطالعه ، مطالعه کننده با مطالعه آثار دیگران ضمن کسب تجارب دیگران با دقت به بررسی جنبه های مختلف یک اثر می پردازد و سعی دارد با دیدی علمی و بدون حب و بغض به مطالعه نقادانه بپردازد . ۷- مطالعات تاریخی : افرادی که به مطالعات تاریخی علاقمند هستند ، ممکن است زمینه شغلی حرفه ای آنان چنین ایجاد کند مطالعه تاریخی را در اصطلاح مطالعه پس نگر نیز می گویند . ۸- مطالعه تشریحی : مطالعه گر با توجه به مجموعه اطلاعات و دانشی که گرد آوری نموده به بیان و شرح موضوعی مورد نظر می پردازد و کمتر در این نوع مطالعه سعی در قضاوت و ارزشیابی دارد . ۹- مطالعه انگیزشی : در این نوع مطالعه معمولا سعی می شود که با شناخت انگیزه وگرایش افرادتمایل و نگرش آنها را از موضوعی به موضوع دیگر تغییر داد . ۱۰- کسانی به مطالعه فنی می پردازند که علاقه مند به چنین شیوه هایی باشند وبرای اینکه اوقات خود را بیهوده تلف نکرده باشند سعی می کنند فقط در یک زمینه خاص مطالعه کنند از اشکالات این مطالعه این است که ممکن است شخص در این زمینه خاص حائز مهارتهای لازم گردد ، اما در دیگر زمینه ها بی اطلاع یا کم اطلاع بوده و آشنایی چندانی پیدا نکنند ." (اسفندیاری مقدم ،۱۳۷۸: ۲۶-۲۷)

اهمیت مطالعه:

"پرارزشترین توصیه مربوط به مطالعه ، در اولین آیه نازله در سوره علق بر پیامبر اعظم (ص) مستفاد می شود که خداوند متعال می فرماید :"اقراء بخوان " شگفتا که خلقت معنوی و